

VI. Bahrām retourne auprès de son père Yazdgerd avec Noman (بهرام پسر یزدگرد را پس از آن را با نمان برگرداند)

Informations générales

Date 0940-1020

Souverain régnant Mahmoud de Ghazni (Souverain de l'Empire ghaznévide de 997-1030).

extrait situé sous le règne de Yazdgird Ier

Langue persan

Type de contenu Texte épique

Comment citer cette page

VI. Bahrām retourne auprès de son père Yazdgerd avec Noman (بهرام پسر یزدگرد را پس از آن را با نمان برگرداند)
1020-0940, (شاهنامه) [Item](#)[VI. Bahrām retourne auprès de son père Yazdgerd avec Noman](#)

Projet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).

Consulté le 20/02/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/TransPerse/items/show/542>

Copier

Informations éditoriales

Éditions

Edition persane

- Abū'l-Qāsem Ferdowsi, *Šāhnāmeh*, ed. Djalal Khaleghi-Motlagh, 8 vols., New York, 1987-2008 ([En ligne sur archive.org](#))

Editions françaises (trad.)

- Abū-al Qāsem Firdousi [Ferdowsi (0940-1020)], *Le livre des rois (Šāh-nāmeh)*. Traduit et commenté par Jules Mohl, Paris, 1838-1878, 7 vol., [vol. V, § XXXIV] / ([En ligne sur archive.org](#))

- Ferdowsi, *Shāhnāmeh - Le Livre des Rois*. Traduit du persan en vers libres et rimés par Pierre Lecoq avec introduction et index des noms propres. Paris : Les Belles Lettres / Geuthner, 2019, 1740 p., Illustrations complémentaires de Scott Pennor's.

Références bibliographiques

- Fritz Wolff, *Glossar zu Firdosis Schahname*, Berlin, 1935 ([En ligne sur archive.org](#))
- Liens
- **Plateforme Ganjoor** : poème persan en ligne ([accès libre - section Yazdgerd le méchant](#))
- **Ferdowsi** ([Encyclopaedia Iranica - article sur Ferdowsi](#))

Traduction

Texte

XXXIV Yazdgerd le Méchant *Bahrām retourne auprès de son père Yazdgerd avec Noman*

[vol. V, p. 409] Son père eut envie de voir Bahram, que dis-je, Bahram ! ce soleil vainqueur ; et Bahram, le lion, dit à Mondhir : « Je resterais volontiers plus longtemps **[vol. V, p. 410]** chez toi, mais le désir de voir mon père est né en moi, et comme je serai libre de soucis chez lui, mon cœur m'y pousse. » Mondhir prépara tout convenablement, des présents royaux tirés du pays de Yémen, des chevaux arabes avec des brides d'or, puis tout ce qui passait pour précieux, des étoffes rayées et des épées du Yémen, des pierres flues de toute espèce, dont les mines sont à Aden. Noman, que Yezdeguerd tenait grandement en honneur, accompagnait le prince, et c'est ainsi qu'ils cheminèrent jusqu'à Isthakhr, en parlant de ce qui se raconte sur les rois.

Lorsque Yezdeguerd apprit que son fils et Noman, l'Arabe, arrivaient, tous les Mobeds et les sages au cœur éveillé qui se trouvaient à la cour allèrent à leur rencontre ; et quand le roi vit de loin Bahram et sa mine majestueuse, ses membres et sa taille, il resta étonné de le voir si grand, si instruit et si beau. Il lui fit beaucoup de questions, le reçut gracieusement et lui fit préparer un appartement auprès du sien. Puis il choisit dans la ville une demeure pour Noman, un palais qui aurait convenu à Bahram, et lui envoya des esclaves et des serviteurs dignes de son rang. Bahram resta jour et nuit auprès de son père, si attentif à son service, qu'il n'eut pas le temps de se gratter la tête.

Lorsque Noman eut passé un mois auprès du roi, il désira s'en retourner, Yezdeguerd le fit appeler un **[vol. V, p. 411]** soir, le fit asseoir avec lui sur le trône royal, et lui dit : « Mondhir s'est donné beaucoup de peine à élever le noble Bahram, et je dois l'en récompenser. Votre amitié est l'étoile de ma fortune. J'apprécie la sagesse et l'intelligence de Mondhir, car je vois qu'en tout il tend vers la raison. Tu as été longtemps à cette cour et ton père a probablement les yeux fixés sur la route. » On lui remit alors cinquante mille dinars du trésor, avec une lettre du roi ; on désigna dix magnifiques chevaux des écuries royales, aux brides d'or et d'argent, et Mihran prit dans les trésors du roi des tapis, des esclaves et de belles choses de toute espèce et les donna toutes à Mondhir et à Noman. Le roi, dans son contentement, ouvrit la porte de la générosité et fit des présents à tous les compagnons de Noman, selon leur rang. Ensuite le roi écrivit à Mondhir une lettre telle qu'on en écrit aux rois, pour louer ce qui avait été fait pour son fils, que le roi du Yémen avait su s'attacher, ajoutant : « Je tâcherai de m'acquitter de cette dette,

et je lèverai plus fièrement la tête puisque j'ai un pareil fils. »

Mais Bahram Gour écrivit aussi une lettre, dans laquelle il dit : « Ma position ici est creuse et amère. J'avais espéré du roi autre chose que de me voir surveillé de cette façon. Je ne suis pas ici comme un fils ni comme un serviteur ; je ne puis jouir de la vie à ma propre cour comme le dernier des hommes. » **[vol. V, p. 412]** Puis il dit à Noman tous ses secrets sur la mauvaise voie et la mauvaise conduite du roi. Noman quitta la cour du roi, et arriva auprès de l'illustre Mondhir ; il lui remit la lettre du roi du monde, que Mondhir baissa et porta à son front. Il exprima sa joie en voyant les présents de Yezdeguerd, et il se mit à le bénir à plusieurs reprises. Mais ensuite l'envoyé parla longuement en secret à Mondhir de Bahram, et lorsqu'un secrétaire eut lu devant le roi illustre la lettre de Bahram, sa joue devint jaune comme le curcuma.

Mondhir écrivit sur-le-champ une réponse ; il écrivit des paroles de conseil qui pouvaient porter bonheur. Il dit : « O prince illustre ! ne désobéis pas à ton père ; approuve tout ce que fait le roi en bien et en mal, sers-le et sois prudent. Les grands échappent aux maux par la patience ; il faut que la tête de l'homme n'oublie jamais la prudence. Le ciel qui tourne l'a ainsi voulu, et nous ne pouvons résister à sa volonté ; il tient le cœur de l'un rempli de tendresse, et le cœur d'un autre plein de colère et son visage froncé ; c'est ainsi que Dieu a créé le monde, et il faut paître comme il le veut. Dorénavant je t'enverrai tout ce qu'il te faudra d'argent ou de joyaux dignes d'un roi, car il ne faut pas que tu sois en peine, et mes trésors accumulés n'ont pas de valeur pour moi en face de tes besoins. Je t'envoie maintenant dix mille dinars du trésor en guise **[vol. V, p. 413]** d'offrande, et l'esclave qui était la conseillère et le délice de ton cœur dans l'appartement des femmes, je te l'envoie aussi pour que ton âme sombre redevienne sereine. Et chaque fois que tu auras employé l'argent, ne te crée pas de difficultés avec le roi pour cela, car je t'en enverrai encore beaucoup d'autre et toutes séries de richesses de ce pays. Sers ton père et prodigue-lui les louanges, redouble d'ardeur pour son service. Tu ne peux pas en ton âme séparer cette mauvaise nature de la personne du roi du monde. » Mondhir envoya dix de ses cavaliers arabes, des hommes éloquents, clairvoyants et dévoués, qui arrivèrent auprès du prince Bahram avec les caisses d'or, des esclaves et son amie. Le prudent Bahram en fut rempli de joie, et toutes les douleurs de son âme s'évanouirent. À partir de ce moment, il s'appliqua jour et nuit à servir le roi, selon le conseil du roi des Arabes.

Traducteur(s)Jules Mohl

Description

Analyse du passage **xxx**

Édition numérique

Vérification et relecture Poupak Rafii Nejad

Éditeur numérique Projet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).

Mentions légales Fiche : Projet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [Poupak Rafii Nejad](#) Notice créée le 25/04/2022 Dernière

modification le 01/07/2022

پدر آرزو کرد بهرام را
به منذر چنین گفت بهرام شیر
همان آرزوی پدر خیزدم
برآست منذر چو بایست کار
ز اسپان تازی به زرین ستام
ز برد یمانی و نیغ یعن
چو نعمان که با شاه همراه بود
چنین تا به شهر صطخر آمدند
از آن پس چو آگاهی آمد به شاه
بیامد همانگاه نزد پدر
به پیش کیی تخت او سرفراز
چو بهرام را دید بیدار شاه
شگفتی فروماند از کار اوی
فراوان بپرسید و بنواختش
به برزن درون جای نعمان گزید

چه بهرام خورشید خودکام را
که هر چند مائیم نزد تو دیر
چو ایمن شوم در برانگیزند
ز شهر یعن هدیه شهریار
ز چیزی که پرمايه برندند نام
گر هرج معدنیش بد در عدن
به نزدیک او افسر ماه بود
که از شاهزاد به فخر آمدند
ز فرزند و نعمان تازی به راه
چو نیلش پدر را برآورد سر
بیامد شتابان و برداش نماز
بدان فر و آن شانع و آن گردگاه
ز بالا و فرهنگ و دیدار اوی
به نزدیک خود جایگه ساختش
یکی کاخ بهرام را چون سزید

چو اندر خور او پرستنگان
همی از پرستش نخارید سر
همی خواست تا بازگردد به راه
برابرش بر تخت شاهی نشاند
که آزاده بهرام را پرورید
بهار شما اورمزد منست
که سوی خرد بینم آهنگ اوی
پدر چشم دارد همانا به راه
بداند با جامه شهریار
ده اسپ گرانایه برند نام
ز رنگ و ز بوی و ز هرگونه چیز
یکایک به نعمان منذر سپرد
بر اندازه پارانش را هدیه داد
چنانچون بود در خور پیشگاه
که شاه یمن گشت پیوند اوی

فرستاد نزدیک او بندگان
شب و روز بهرام پیش پدر
چو یک ماه نعمان بید نزد شاه
بشب کس فرستاد و او را بخواند
بدو گفت منذر بسی رنج دید
بدین کار پاداش نزد منست
پسندیدم این رای و فرهنگ اوی
تو چون دیر ماندی بدین بارگاه
ز دینار گنجیش پنجه هزار
ز آخر به سیمین و زرین لگام
ز گستردنیهای زیبنده نیز
ز گنج جهاندار ایران ببرد
به شادی در بخشش اندر گشاد
به منذر یکی نامه بنوشت شاه
به آزادی از کار فرزند اوی

به چونین پسر سرفرازم همی
که کار من ایدر تباہست و شور
که زین سان کند سوی کهتر نگاه
نه چون کهتری شاددل بر دری
ز بد راه و آیین شاه جهان
بیامد بر منذر نامدار
بپویید منذر به سر بر نهاد
بران آفرین آفرین بر فزود
ز بهرام چندی به منذر بگفت
رخ نامور گشت همچون زریر
سخنهای با مغز و فرخ نوشت
نگر سر نپیچی ز راه پدر
پرستنده باش و خردمند باش
سر مرد باید که دارد خرد
تو بارای او هیچ مفرای پای

به پاداش این کار پازم همی
یکی نامه بنوشت بهرام گور
نه این بود چشم امیدم به شاه
نه فرزندم ایدر نه چون چاکری
به نعمان بگفت آنج بودش نهان
چو نعمان برفت از در شهریار
بدو نامه شاه گیتی بداد
وزان هدیه‌ها شادمانی نمود
وزان پس فرستاده اندر نهفت
پس آن نامه برخواند پیشش دبیر
هماندر زمان زود پاسخ نوشت
چنین گفت کای مهتر نامور
به نیک و بد شاه خرسند باش
بديها به صبر از مهان بگذرد
سپهر روان را چنین است رای

دلی را پر از مهر دارد سپهر
جهاندار گئنی چنین آفرید
ازین پس ترا هرج آید به کار
فرستم نگر دل نداری به رنج
ز دینار گنجی کنون ده هزار
پرستار کو رهنمای تو بود
فرستادم اینک به نزدیک تو
هرانگه که دینار بر دی به کار
که دیگر فرستم بسیار نیز
پرستنده باش و ستاینده باش
تو آن خوی بد راز شاه جهان
فرستاد زان تازیان ده سورار
رسیدند نزدیک بهرام امشاه
خردمند بهرام زان شاد شد
وزان پس بدان پند شاه عرب

دلی پر ز کین و پر آژنگ چهر
چنان کو چماند بباید چمید
ز دینار وز گوهر شاهوار
نیزد پر اگنده رنج تو گنج
فرستادم اینک ز بهر نثار
به پرده درون دلگشای تو بود
که روشن کند جان تاریک تو
گرانی مکن هیچ بر شهریار
وزین پادشاهی ز هرگونه چیز
به کار پرستش فرازینده باش
جدا کرد نتوانی اند نهان
سخنگوی و بینادل و دوستدار
ابا بدره و برده و نیکخواه
همه دردها بر دلش باد شد
پرستش بدی کار او روز و شب